

FİLİPİNLER PAZAR BİLGİLERİ



T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel M¼d¼rl¼đ¼

İçindekiler

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI	2
2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ	9
3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER	13
4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER.....	22
5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER	25

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

Dış Ticaret Mevzuatı

30 Mayıs 2016 tarihinde, Başkan Benigno S. C. Aquino III, Filipinler Tarife ve Gümrük Kodunu (TCCP) deęiŐtiren Gümrük Modernizasyonu ve Tarife Yasası (CMTA) olarak bilinen 10863 sayılı Cumhuriyet Yasası'nı (RA) imzalamıŐ olup, gerekli düzenlemeler bu yasaya göre icra edilmektedir.

Genel kural olarak Filipinler'de her türlü ürünün ithalatı serbesttir. Ancak kamu sağlığı ve güvenliği, ulusal güvenlik, uluslararası yükümlölükler, yerel sanayinin gelişimi nedenleri ile bazı ürünlerin ithalatına düzenleme ya da yasaklama getirilmiştir. Filipinler'de ithalat-ihracat sınıflandırması dört başlıkta yapılmıştır;

Serbest İthalat ve İhracat: İthalat ve ihracat izinleri, izinler veya lisanslara gerek kalmadan (yasa veya yönetmelikte aksi belirtilmedikçe) Filipinler'e serbestçe ithal edilebilecek ve ihraç edilebilecek malları ifade eder. (Bölüm 3, Kısım 116 Gümrük Modernizasyonu ve Tarife Kanunu [CMTA])

Düzenlenmiş İthalat ve İhracat: Düzenlemeye tabi mallar ancak ithalattan önce gerekli beyan, izinler, lisanslar ve diğer gereklilikler sağlandıktan sonra ithal veya ihraç edilebilir. İthalat için, eşyanın varışından sonra gümrük gözetiminden serbest bırakılmadan önce yürürlükteki yasalar veya yönetmeliklerce gerekli kılınan belgelerin sunulması şartıyla izin verilmektedir (Bölüm 3, Bölüm 117 CMTA). Düzenlenmiş ithalat örnekleri şunlardır: Gıda ve İlaç İdaresi tarafından düzenlenen gıda, ilaç, kozmetik ve tıbbi cihazlar.

Sınırlı İthalat ve İhracat: Yasa veya Yönetmelikler tarafından yetkilendirilmedikçe, CMTA'nın Bölüm 3, Kısım 119'unda listelenen aşağıdaki ürünlerin ithalatı ve ihracatı kısıtlanmıştır:

1. Dinamit, barut, mühimmat ve diğer patlayıcılar, ateŐli silahlar ve savaŐ silahları veya bunların parçaları;
2. Rulet çarkları, kumar ekipmanları, paranın şansa bağlı olarak dağıtımında kullanılan makineler, cihazlar veya mekanik araçlar, jackpot ve langırt makineleri veya benzeri düzenekler ya da bunların parçaları;
3. Piyango ve çekiliŐ biletleri;
4. Esrar, afyon, haŐhaŐ, koka yaprakları, eroin veya Filipinler Devlet Başkanı tarafından bağımlılık yapıcı olduğu ilan edilen diğer uyuŐturucular veya sentetik ilaçlar, bunların bileşenleri, üretilmiş tuzları, türevleri veya preparatları;
5. Afyon pipoları veya bunların herhangi bir malzemededen yapılmış parçaları;
6. İthalatı kısıtlanmış diğer tüm mallar (Yaban hayatı türleri, köpek balığı yüzgeçleri, mercan ürünleri, nesli tükenme tehlikesi altındaki ağaçlardan elde edilen ahŐap, bazı bitki türleri, vb.)
7. Kitle imha silahları ile Cumhuriyet Yasası No. 10697 (Strategic Trade Management Act – STMA) kapsamında öngörölen Ulusal Stratejik EŞya Listesi (NSGL)'nde yer alan eşya.
8. Cumhuriyet Yasası No. 6969, yani "1990 tarihli Toksik Maddeler ve Tehlikeli ile Nükleer Atıkların Kontrolü Yasası" kapsamında bulunan toksik ve tehlikeli eşya.

Yasaklanmış İthalat ve İhracat: CMTA Bölüm 3, Bölüm 118'de listelenen aşağıdaki eşyanın ithalatı ve ihracatı yasaktır:

1. Filipinler Hükümeti'ne karşı ihanet, isyan, ayaklanma, başkaldırıya teşvik eden veya kışkırtan ya da Filipinler'deki herhangi bir yasaya zorla direnç gösterilmesini savunan herhangi bir yazılı veya basılı materyal ya da Filipinler'de herhangi bir kişinin hayatını almaya yönelik tehdit içeren veya ona bedensel zarar vermeyi amaçlayan yazılı veya basılı materyal;
2. Yasadışı kürtajı gerçekleştirmek için tasarlanmış, amaçlanmış veya uyarlanmış herhangi bir malzeme, araç, ilaç ve madde veya yasadışı kürtajın nerede, nasıl veya kim tarafından yapıldığını doğrudan veya dolaylı olarak reklam eden, tanımlayan veya bilgi veren herhangi bir basılı materyal;
3. Müstehcen veya ahlaka aykırı nitelikte yazılı veya basılı materyal ile bunlara ilişkin negatifler, sinematografik filmler, fotoğraflar, gravürler, taş baskılar, nesnelere, resimler, çizimler veya diğer temsiller;
4. Tamamen veya kısmen altın, gümüş veya diğer değerli metallere veya alaşımlardan üretilmiş ve üzerindeki damga, marka veya işaretin metallerin veya alaşımların gerçek kalitesini belirtmediği herhangi eşya;
5. İlgili yasa ve yönetmeliklere aykırı olarak insan tüketimi için sahte veya yanlış etiketlenmiş gıda veya mal ya da sahte veya yanlış etiketlenmiş ilaç;
6. Fikri Mülkiyet Kanunu ve ilgili yasalar kapsamında tanımlanan eşya;
7. İthalatı ve ihracatı yetkili makam tarafından çıkarılan yasa veya yönetmeliklerle açıkça yasaklanmış tüm diğer mallar veya bunların parçaları.

İthal edilmesi planlanan ürünün yukarıda belirtilen kategorilerden hangisine girdiğinin belirlenebilmesi için başvurular Ticaret ve Sanayi Bakanlığına, Gümrük İdaresine veya ilgili kamu otoritesine yapılabilmektedir.

2024 yılında Gümrük İdaresi (Bureau of Customs – BOC), İstanbul Sözleşmesi kapsamında Filipinler'de ATA Karnesi sisteminin uygulanmasına ilişkin Usul ve Esasları (CMO 08-2024) yayımlamıştır. Söz konusu düzenlemeye şu bağlantıdan erişilebilir: <https://customs.gov.ph/wp-content/uploads/2024/08/2024CMO-08-2024.pdf>.

Tüm bunlara ek olarak Mayıs 2024 de Filipin Gıda ve İlaç İdaresi (FDA) tarafından gıda imalatçıları, ithalatçıları, distribütörleri ve dağıtıcıları ile yurt içinde gıda ticareti yapan şirketler ve diğer firmaları için işlenmiş gıda ürünlerinde "numune ürünler"e yönelik ithalat prosedürleri ve kurallarında değişiklikleri yayımlamıştır.

Buna göre, araştırma ve geliştirme, test ve analiz işlemlerine yönelik olarak ya da ticaret fuarlarında sergilenmek üzere veya bağış amacıyla ithal edilen numunelere yönelik yeni standartlar geliştirilmiştir

Bu kapsamda, ilgili ürünlerde ithalatta miktar kotası, çeşitli izin gereksinimleri, ithalat izni prosedürlerinde değişikliklere gidilmiştir.

Mevzuat metnine erişimi bağlantısı aşağıda yer almaktadır.

[\(https://www.fda.gov.ph/fda-circular-no-2024-004-guidelines-on-the-issuance-of-fda-import-permit-as-samples-only-for-prepackaged-processed-food-products-intended-for-research-and-development/\)](https://www.fda.gov.ph/fda-circular-no-2024-004-guidelines-on-the-issuance-of-fda-import-permit-as-samples-only-for-prepackaged-processed-food-products-intended-for-research-and-development/)

İthali yasaklı mallar için;

[\(https://customs.gov.ph/prohibited-restricted-importations/\)](https://customs.gov.ph/prohibited-restricted-importations/)

[/https://tradelinphilippines.dti.gov.ph/web/tradeline-portal/prohibited-and-regulated-products\)](https://tradelinphilippines.dti.gov.ph/web/tradeline-portal/prohibited-and-regulated-products)

İthalat prosedürleri için;

(<https://www.dti.gov.ph/negosyo/bis/import-facilitation/>)

(<https://customs.gov.ph/process-of-importation/>)

(<https://dtiwebfiles.s3-ap-southeast-1.amazonaws.com/Negosyo/Imports/Import+Facilitation/Annex+A+-+Flowchart+of+the+General+Import+Procedures.pdf>)

(<https://customs.gov.ph/guidelines-on-importation/>)

Gümrük prosedürleri için;

(<https://customs.gov.ph/wp-content/uploads/2023/01/CMTA-RA-10863-2.pdf>)

(<https://customs.gov.ph/wp-content/uploads/2023/01/CAO-09-2020.pdf>)

(https://customs.gov.ph/wp-content/uploads/2023/01/cao-02-2021-Clearance_of_Goods_under_the_Informal_Entry_Process.pdf)

adresleri üzerinden ilgili dokümanlara ve mevzuata ulaşılabilir.

Gümrük İdaresi tamamen kâğıtsız bir ortamda faaliyet göstermeye başlayıncaya kadar, beyan sahibi ve varsa gümrük müşaviri tarafından imzalanmış ve usulüne uygun şekilde noter tasdikli Tek İdari Belge (Single Administrative Document – SAD) çıktısının, aşağıda belirtilen belgelerle birlikte Resmî Giriş Birimine (Formal Entry Division – FED) veya buna eşdeğer görev ve yetkilere sahip ofis ya da birime sunulması gerekmektedir:

1. Usulüne uygun şekilde ciro edilmiş Konşimento (Bill of Lading) veya Hava Taşıma Senedi (Airway Bill) ya da gemi veya hava aracının taşıyıcısı veya temsilcisi tarafından düzenlenmiş taşıma teyit yazısı;
2. Ticari Fatura, Akreditif (Letter of Credit) veya ödeme yapıldığını gösteren doğrulanabilir nitelikte diğer ticari belgeler; ihracat amacıyla satışın bulunmadığı durumlarda ise eşyanın ticari değerini gösteren herhangi bir ticari belge;
3. Paketleme Listesi (Packing List);
4. Usulüne uygun şekilde noter tasdikli Kıymet Beyanına İlişkin Ek Beyan (Supplemental Declaration on Valuation – SDV);
5. Mevzuat ve düzenlemeler kapsamında gerekli olabilecek diğer belgeler, örneğin:
 - a. İthalat İzni veya Uygunluk Yazısı;
 - b. İthal Eşyasının Serbest Bırakılmasına İlişkin Yetki Belgesi (Authority to Release Imported Goods – ATRIG);
 - c. Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA) kapsamında Menşe İspat Belgesi;
 - d. Eşya beyannamesinde kullanılmış olması halinde Ön Karar (Advance Ruling) örneği;
 - e. Dökme veya parça dökme yük ithalatlarında Yükleme Limanı Gözetim Raporu veya Boşaltma Limanı Gözetim Raporu;
 - f. Gümrük vergileri ve diğer vergilerden muafiyeti gösteren belge;
 - g. Diğer belgeler (örneğin Vergi Alacağı Sertifikası – Tax Credit Certificate (TCC) veya Vergi Borçlandırma Muhtırası – Tax Debit Memo (TDM)).

İşlenmiş Gıda Ürünleri İthalatı

Filipinler’de satışa sunulan her ürünün Gıda ve İlaç Kurumu’na kaydettirilmesi gerekmektedir. İhracatçıdan bazı belgeler ya da örnekler talep edilebilmekle birlikte, ithal ürünlerin kayıtları ancak bir Filipin özel veya tüzel kişisi tarafından yapılabilir. İthal ürünlerin kayıtlarına yönelik ürün sınıflandırmaları yapılmış ve bu sınıflandırmalara göre talep edilen belgeler belirlenmiştir.

Eczacılık ürünleri ithalatı için de Gıda ve İlaç Kurumu'nun lisansına ihtiyaç duyulmaktadır.

Gümrük Vergileri

Filipinler, ASEAN Uyumlaştırılmış Tarife Nomenklatürü'nün (ASEAN Harmonized Tariff Nomenclature – AHTN) 2017 versiyonunu uygulamaya koymuştur. İthal edilen tüm mallar, muafiyet tanınmadığı veya tercihli ticaret düzenlemeleri kapsamında daha düşük oranlardan yararlanma hakkı bulunmadığı sürece, genel olarak gümrük vergisine tabidir. Filipinler'in En Çok Gözetilen Ülke (Most Favoured Nation – MFN) kapsamında uyguladığı ortalama gümrük vergisi oranı yaklaşık %6,1 olup, tarım ürünleri genellikle tarım dışı ürünlere kıyasla daha yüksek oranlarda vergilendirilmektedir. Yerli sanayi ile rekabet eden ürünlere ise MFN ortalamasının üzerinde koruyucu gümrük vergileri uygulanabilmektedir.

Gümrük vergilerine ek olarak, ithal edilen mallar %12 oranında Katma Değer Vergisine (Value Added Tax – VAT) tabidir.

Filipinler Tarife Bulucu (Philippine Tariff Finder) sistemi — Tarife Komisyonu (Tariff Commission) tarafından işletilmektedir — Filipinler'de uygulanan gümrük vergisi oranlarını içeren çevrim içi ve aranabilir bir veri tabanı sunmaktadır. Bu sistemde MFN tarifeleri ile Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA) kapsamındaki tarife çizelgeleri yer almaktadır. Kullanıcılar, ürün tanımı veya AHTN kodu üzerinden arama yaparak uygulanabilir gümrük vergisi oranlarını ve menşe kurallarına ilişkin gereklilikleri görüntüleyebilmektedir. (<https://finder.tariffcommission.gov.ph/>)

Filipinler, tercihli gümrük vergisi uygulamaları sağlayan çok sayıda bölgesel ve ikili ticaret anlaşmasına taraftır. ASEAN üyesi olan Filipinler, ASEAN Mal Ticareti Anlaşması'na (ASEAN Trade in Goods Agreement – ATIGA) taraftır. Bu anlaşma kapsamında, ASEAN üyesi ülkelerden yapılan ithalatta çoğu ürün için gümrük vergileri kaldırılmış veya önemli ölçüde azaltılmıştır; ancak bazı hassas ürünler bu uygulamanın dışında tutulmuştur.

Filipinler, ASEAN aracılığıyla aşağıdakiler de dâhil olmak üzere çeşitli bölgesel serbest ticaret anlaşmalarına da taraf durumundadır:

- ASEAN-Avustralya-Yeni Zelanda Serbest Ticaret Anlaşması (AANZFTA)
- ASEAN-Çin Serbest Ticaret Anlaşması (ACFTA)
- ASEAN- Hindistan Serbest Ticaret Anlaşması (AIFTA)
- ASEAN-Hong Kong, Çin Serbest Ticaret Anlaşması (AHKFTA)
- ASEAN-Japonya Kapsamlı Ekonomik İşbirliği Anlaşması (AJCEPA)
- ASEAN-Güney Kore Serbest Ticaret Anlaşması (AKFTA)

Filipinler ayrıca aşağıdakiler dâhil olmak üzere ikili ve çok taraflı serbest ticaret anlaşmalarına (STA) da taraftır:

- Filipinler-Japonya Ekonomik İşbirliği Anlaşması (PJEPA)
- Filipinler- Avrupa (EFTA Ülkeleri) Serbest Ticaret Anlaşması (PH-EFTA FTA)
- Filipinler - Güney Kore Serbest Ticaret Anlaşması (PH-KR FTA)
- Filipinler - Birleşik Arap Emirlikleri Serbest Ticaret Anlaşması
- Bölgesel Kapsamlı Ekonomik Ortaklık (RCEP) Anlaşması

Bu anlaşmalar kapsamında, gerekli menşe şahadetnamesinin ibraz edilmesi ve diğer ilgili şartların

yerine getirilmesi kaydıyla, menşeli olduğu kabul edilen uygun mallara uygulanan gümrük vergisi oranları, standart MFN oranlarına kıyasla düşürülmekte veya tamamen kaldırılmaktadır.

En güncel gümrük vergisi oranları, menşe kuralları ve uygulanabilir STA tarife çizelgeleri hakkında bilgiye, Tarife Komisyonunun internet sitesinde yer alan “Philippine Tariff Finder” sistemi üzerinden erişilebilmektedir.

Ülkemizden “buğday unu” ithalatına ilişkin olarak dampinge karşı vergi uygulanmaya devam etmekte olup 3 yıl süre ile uzatılan uygulama 2026 yılı sonuna kadar devam edecektir. İlgili karara ilişkin bağlantı aşağıda yer almaktadır.

(https://www.da.gov.ph/wp-content/uploads/2024/01/do12_s2023.pdf)

İç Vergiler ve Oranları

İthalatçılardan tahsil edilecek yasal ücretlere (vergi dışı veya gümrük vergisi harici diğer vergiler ve harçlar) aşağıda yer verilmiştir:

- Kargo Elleçleme Tarifesi: Aşağıda yer alan bağlantılar üzerinden de kargo ve elleçleme ücretleri ve vergilerine ilişkin iş akış prosedürlerinin yer aldığı düzenlemeye ulaşılabilmektedir.

(https://www.ppa.com.ph/sites/default/files/issuances_docs/H000_MC_008_2024.pdf)

(<https://www.ppa.com.ph/content/charges-cargoes>)

- Sigorta ve Navlun Ücretleri için yayımlanan yönetmeliğe (06 Eylül 2007 tarihli 22-2007 sayılı) (<https://customs.gov.ph/wp-content/uploads/2023/01/CMO-22-2007.pdf>) bağlantısından erişim sağlanabilir.

- Diğer Gümrük Ücretleri (Gümrük İdare No 2-2001) için aşağıdaki bağlantılardan faydalanılabilir:

(<https://customs.gov.ph/wp-content/uploads/2024/02/2024CAO-01-2024.pdf>)

(<https://customs.gov.ph/wp-content/uploads/2025/04/2025CAO-02-2025.pdf>)

- Katma Değer Vergisi (KDV: Genel olarak %12 olarak uygulanmaktadır. Ancak ürüne göre KDV oranı %12'den düşük olabilmektedir.

Ürün Standartları ile ilgili Uygulamalar

Filipinler’de ürün ve ticaret standardizasyonu Ticaret ve Sanayi Bakanlığı’na bağlı Ürün Standardı Genel Müdürlüğü’nün yetkisi altındadır. Söz konusu kurum, gerek Filipin ürünlerinin kalite ve rekabetinin artırılması, gerekse tüketicinin korunması amacıyla standartların geliştirilmesi ve uygulanması belgeleme vb. hususlarında faaliyet göstermektedir. (<https://bps.dti.gov.ph/>)

Ürün Standardı Genel Müdürlüğü ülkede ürün standardının geliştirilerek tüm sektörlerde güvenilir standartların oluşturulması amacıyla hazırlanmış olan Filipin Standardizasyon Stratejisi’ni yürütmekle görevlidir.

Filipin Ulusal Standartları’na ürün bazında aşağıdaki bağlantıdan arama yapılarak ulaşılabilmektedir.

(<https://www.pntr.gov.ph/search-commodity/>)

Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

Ürün çeşidine göre test prosedürleri, muayene kriterleri ve sertifikasyon işlemleri değişiklik göstermektedir. Genellikle ithalat için aranan ürün standartlarında test ve muayene ile sertifikasyona ilişkin bilgilere de yer verilmektedir.

İlgili gereksinimlere aşağıda yer alan bağlantı üzerinden ulaşmak mümkündür. Birinci bağlantı üzerinden ticarete tüm GTİP bazında ürünler için aranan test, muayene ve belgelendirme şartlarına ulaşılabilen olup, ayrıca, ikinci bağlantı üzerinde ticarete bahse konu şartlara ek olarak aranan sağlık güvenliği bazında muayene, test ve belgelendirme şartları yer almaktadır.

(<https://www.pntr.gov.ph/search-commodity/>)

(<https://www.fda.gov.ph/philippine-national-standards/>)

(<https://bps.dti.gov.ph/>)

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Nakliyesi hangi şekilde gerçekleşirse gerçekleşsin, ürünlerin mutlaka paketlenmiş olması gerekmektedir. Ancak paketlemenin ayrıntıları ulaştırma, iklim, navlun, gümrük şartlarına göre değişmektedir.

İthal edilen ya da yerel olarak üretilen mamul maddelerin etiketlerinde aşağıdakiler aranmaktadır:

- Tescilli ticaret veya marka ismi,
- Usulüne uygun alınmış tescilli marka,
- Usulüne uygun tescil edilmiş şirket ismi,
- Tüketim maddesinin imalatçısının, ithalatçısının ya da ambalajcısının Filipinler'deki adresi,
- İçindekiler ya da bileşenler,
- Metrik sistemde sayısal değer, ağırlık veya ölçü olarak içindekilerin miktarı,
- İmal ya da ithal ülkesi

Söz konusu genel zorunluluklara ek olarak bazı ürün gruplarında ek şartlar aranmaktadır. Tekstil ve giyim ürünlerinde etiketleme zorunludur.

Teknik Engeller

Öte yandan, Filipinler'e özellikle hayvansal et ürünleri ihracatı izne bağlı olarak gerçekleştirilmekte olup, hali hazırda 7 ayrı kanatlı eti işletmemiz Filipinler'e akredite olmakla birlikte bu 7 işletmenin izin sürelerini uzatacak ve yeni işletmelerimizin de akredite olacağı ihracat izin süreci henüz sonuçlandırılmamıştır.

Yine, Filipinler'e yaş meyve ve sebze ihracatı da ihracat iznine (firma bazında) tabi olup hali hazırda ülkemiz için henüz izin verilen bir firma bulunmamaktadır.

Ülkemizden Filipinler'e ilk defa yaş sebze ve meyve ihracatı yapılabilmesini teminen gerekli çalışmalar başlatılmıştır. Bu çerçevede, belirli sebze ve meyveler için ilgili Filipin makamlarından ihracat izni talebinde bulunulması gerektiği, bunu takiben Filipin tarafınca "Bitki Zararlısı/Haşere Risk

Analizi” sürecinin başlatılacağı, bahse konu analiz süreci sonrasında ihracatçı ve ithalatçı ülkelerin uymaları gereken koşulların belirleneceği ve analiz süreci ile koşulların belirlenmesine ilişkin mutabakatın ardından ithalatçı Filipinli firmaların Filipinler Tarım Bakanlığı Bitki Endüstrisi Bürosu nezdinde ithalat kaydını yaptırabileceği öğrenilmiştir. “Bitki Zararlısı/Haşere Risk Analizi” sürecinin her ürün için ayrı ayrı ve sırayla gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Hali hazırda “Bitki Zararlısı/Haşere Risk Analizi” süreci “elma” ürünü için başlatılmış olup, Türkiye'deki elma üretim alanlarına ve paketleme tesislerine düzenlenecek teknik bir ziyarete ilişkin planlama çalışmaları sürmektedir.

Filipinler tarafından uygulanan korunma önlemlerine ilişkin güncel gelişmeler ve duyurular ile tüm mevzuata (<https://tariffcommission.gov.ph/>) adresi üzerinden ulaşılabilmektedir.

Piyasaya arz edilen tüm ürünlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak ülkelerin en temel öncelikleri arasındadır. Bu amaçla, ürünlerin uyması gereken teknik kriterler (standartlar ve teknik düzenlemeler) ile ürünlerin bu kriterlere uygun üretildiğini belgeleyen uygunluk değerlendirmesi işlemlerine günümüzde daha fazla başvurulmaktadır. Standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi prosedürleri, sınai, ekonomik ve ticari gelişmeye katkıda bulunan, insan can ve mal güvenliğini korumayı amaçlayan, modern ekonominin ve standardizasyon sisteminin temel taşlarıdır.

Bununla birlikte, standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri çoğu zaman insan sağlığı ve güvenliği gibi meşru amaçların ötesinde ticarete teknik engeller olarak adlandırılan ve uluslararası ticaretin serbest akışını olumsuz etkileyen engellere yol açmaktadır. Uluslararası kabul görmüş standartlardan farklı teknik kriterler belirlenmesi ve gerektiğinden katı test ve belgelendirme işlemlerinin zorunlu kılınması bu alandaki en önemli sorunlardır. Şeffaf bir şekilde kabul edilmeyen ve uygulanmayan bu düzenlemeler ihracatçı firmalar açısından ek külfet ve maliyetlere de yol açmakta ve rekabet edebilirliklerini güçleştirmektedir. İhracatta karşılaştığımız ticarete teknik engellerin önlenmesi, sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması açısından da önemlidir.

Bu kapsamda, T.C. Ticaret Bakanlığı Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında konu ile ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur (<https://teknikengel.ticaret.gov.tr/>). Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesi, ihracatçılarımızın ticarete teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede; ihracata konu ülkenin ticarete teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ihtiyaç duyulan ülke mevzuat ve uygulamaları hakkında ilave bilgiler Bakanlığımızdan talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan ticarete teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik suretiyle ilgilenilen ülke ve ürün gruplarına ilişkin taslak düzenlemeler e-posta ile günlük olarak gönderilmektedir. Ayrıca, firmalarımız ihracatlarını olumsuz etkileyebilecek diğer ülke düzenlemelerini taslak aşamasında öğrenip yorum yapabilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik ücretsizdir.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

8293 sayılı Cumhuriyet Yasası (Republic Act No. 8293), diğer adıyla Fikri Mülkiyet Kanunu (Intellectual Property Code), 9150, 9502 ve 10372 sayılı Cumhuriyet Yasaları ile yapılan değişiklikler doğrultusunda, Filipinler'in fikri mülkiyet haklarına ilişkin mevzuatını Dünya Ticaret Örgütü'nün (DTÖ) TRIPS Anlaşması ile uyumlu hâle getirmektedir. Filipinler'de ticari faaliyette bulunan her tüzel kişinin telif hakkını, markasını Filipinler Fikri Mülkiyet Ofisi'ne tescil ettirmesi gerekmektedir. Bu sürece ilişkin prosedür (<http://www.ipophil.gov.ph/>) adresinden temin edilebilir.

Filipin Hükümeti'nin fikri mülkiyet haklarının korunması amacıyla önemli adımlar atmış olmasına rağmen uygulamada zorluklar devam etmektedir.

Hakların korunması için bunların yasalara göre tescil edilmesi gerekmektedir. Tescil konusunda avukatlık ve danışmanlık firmalarından yardım alınabilir. Bu konuda ülkedeki acentenin desteği de önemlidir.

Filipinler kayıt konusunda Dünya Ticaret Örgütü Fikri Mülkiyet Anlaşması'na (TRIPS) uygun bir sistem takip etmektedir. Tüm yabancı firmalar marka ve patent haklarını Filipinler Fikri Mülkiyet Bürosu'na kayıt ettirmelidir. Bu konuda anılan büronun web sayfasından (www.ipophil.gov.ph) gerekli bilgi temin edilebilir. Ticari markalar kayıttan sonra 10 yıl korunmakta ve onar yıllık sürelerle bu yenilenmektedir. Endüstriyel tasarımların korunması beşer yıllık süreyle yapılmaktadır.

Kullanım Beyanı (Declaration of Actual Use – DAU), bir markanın belirli mal veya hizmetler bakımından ticarete fiilen kullanıldığını teyit etmek ve böylece markaların yalnızca tescil edilerek kullanılmadan elde tutulmasını (“trademark warehousing”) önlemek amacıyla talep edilmektedir. Söz konusu beyanın, belirlenen süreler içerisinde sunulması ve etiketler, faturalar veya reklam materyalleri gibi kullanım örneklerini içeren kanıtlarla desteklenmesi gerekmektedir. Aksi takdirde, marka tescilinin iptali riski ortaya çıkabilmektedir.

Kullanım Beyanı, aşağıdaki takvime uygun olarak Filipinler Fikri Mülkiyet Ofisine (IPOP HL) sunulmaktadır:

1. Marka başvurusunun yapılmasından itibaren üç (3) yıl içinde veya uluslararası tescil tarihi ya da sonradan belirleme (subsequent designation) tarihinden itibaren üç (3) yıl içinde.
2. Marka tescilinin beşinci (5.) yıldönümünden itibaren bir (1) yıl içinde veya koruma sağlandığına ilişkin bildirim (statement of grant of protection) beşinci yıldönümünden itibaren bir (1) yıl içinde.
3. Her yenilemenin beşinci (5.) yıldönümünden itibaren bir (1) yıl içinde.
4. IPOP HL MC No. 17-010'un 204. Kuralı uyarınca, yenilenen marka tescilleri için tescilin yenilediği tarihten itibaren bir (1) yıl içinde Kullanım Beyanı sunulması gerekmektedir. Bu yükümlülük, 01 Ocak 2017 ve sonrasında yenileme zamanı gelen tescilli markalar için, yenileme talebinin başvuru tarihine bakılmaksızın uygulanmaktadır.

Ancak, söz konusu hakların korunmasına dair yasal süreç karmaşık yargı sistemi nedeniyle ağır işlemektedir. Pazarda korumanın güçlendirilmesi önem arz etmektedir. Taklit mallar genellikle

pazarlarda ve bazı outletlerde yer almaktadır. Fikri mülkiyet haklarının ihlali mevcut yasal sistemde ciddi bir suç sayılmamakta ve yasal sistemde öncelikli olarak ele alınmamaktadır.

Başvuru belgelerine (<https://www.ipophil.gov.ph/application-forms/>) bağlantısı üzerinden ulaşmak mümkündür. Konuya ilişkin mevzuat (<https://www.ipophil.gov.ph/intellectual-property-code-implementing-rules-and-regulations/>) bağlantısında yer almaktadır.

Dağıtım Kanalları

Dağıtım ve satış kanalları sektöre bağlı olarak değişmektedir. Stok yapan distribütörler tüketim mallarını ithal etmekte ve bunu perakendeciye satmaktadır. Sermaye malları ise nihai tüketiciye satılmadan acente veya distribütör tarafından ithal edilmektedir. Yerli firmaların aracılığı, ihracatçının piyasaya girişini kolaylaştırmaktadır. Yerli acenteler ihale sürecini ve pazardaki fırsatlarını daha kolay izlemektedir.

Ülkede iki tip ithalatçı vardır. Stok yapan distribütörler, yabancı tedarikçi ile kontrat bazında belirli bir miktar için anlaşma yapmakta ve bunu gerçekleştirmektedir. Diğer tip ithalatçılar aracı olarak nihai tüketici ve ihracatçı arasında aracılık yapmakta ve yüksek fiyatlı malları stoklama mecburiyetinde kalmamaktadırlar. Aracı ithalatçıya mal sipariş eden alıcı, genellikle mal bedelinin finansmanını da sağlamaktadır.

Müşteri yabancı ithalatçıdan aldığı mallar için akreditif açmaktadır. Yerel acente ise bu işlemde komisyon almaktadır. Acenteler satış sonrası hizmet desteği vermektedir. Garanti süresince satış desteğinin verilmesi marka imajı ve tüketici tatmini açısından önemlidir.

Manila birçok ithalatçı ve distribütörün yer aldığı bir merkezdir. Manila'daki "Makati City" iş merkezi olarak bilinmektedir. Bu merkezde çok uluslu firma merkezleri, ticari banka merkez şubeleri ve prestijli alışveriş merkezleri bulunmaktadır. Yine, başkent Metro Manila'ya bağlı Paranaque, Pasig, Taguig ve Quezon City'de distribütör depolarının yoğunlukla yer aldığı bölgelerdir.

Manila dışındaki merkezler Cebu, Iloilo, Davao ve Zamboanga'dır. Yerel acente ile çalışmak önemli olup bu konuda yabancı firmanın yerel acente ile yakın çalışması önem arz etmektedir.

Filipinler'de tüketici mallarının satışında reklam önemlidir. Çoğu reklam ajansının yurtdışındaki reklam şirketleri ile bağlantısı vardır.

Tüketici Tercihleri

Refah bakımından bölgeler arasında farklılıklar vardır. Bölgeler arasındaki gelir farklılıklarının oluşmasının başlıca sebebi, sanayi faaliyetlerinin ve yabancı yatırımların Metro Manila, Orta Luzon ve Calabarzon bölgelerinde yoğunlaşmasından kaynaklanmaktadır.

Pazarda harcanabilir gelir düzeylerinin yüksek olduğu Ulusal Başkent Bölgesi (Metro Manila), Calabarzon bölgesi (Cavite, Laguna, Batangas, Rizal ve Quezon) ve Orta Luzon Bölgesi'nde (Bataan, Bulacan, Pampanga) önemli fırsatlar bulunmaktadır. Bu bölgelerdeki gelir ülkenin en fakir bölgeleri olan Özerk Müslüman Mindanao (BARMM), Zamboanga ve Caraga Bölgesi'nin sahip olduğu gelirin en

az iki katıdır.

Bu hususlar göz önüne alındığında, tüketici tercihlerinde, gelir seviyesi düşük bölgeler için en önemli etken gelir seviyesi ve satın alınacak ürünün fiyatı olmaktadır. Bu yüzden, ihracatçılarımızın Filipinler pazarına sunmak istedikleri ürünün dünyadaki rakiplerin ürünlerine nazaran aynı özellikte ve daha ucuz olarak konumlandırılması halinde, ilgili ürünün pazarda düşük gelir seviyesinde yer alan gruplara yönlendirilmesi uygun olacaktır.

Filipinler’de sadece ihtiyaç kadar ve her ihtiyaç duyduğunda ayrı ayrı olmak üzere sipariş verilmesi gibi bir tüketici eğilimi bulunmaktadır. Bu minvalde, az miktarlarda sunum Filipinler pazarı için tercih sebebidir. Özellikle, ilaç-eczacılık, gıda ve kimyevi maddeler sektörlerinde nihai tüketiciye yönelik sunulan ürünler için bu önemli bir husustur.

Ülkenin gelir seviyesi yüksek bölgelerinde fiyat odağından ziyade marka etkisi gözlemlenmektedir. Özellikle, Manila’da yüksek gelir seviyesine sahip tüketiciler ve iş dünyası konumlanmaktadır. Söz konusu tüketici grubu için marka tercihi fiyattan önce gelmektedir. Nitekim, gıda ürünleri de dahil olmak üzere hemen hemen her üründe ithal ürünler en az yerli markalar kadar yer almaktadır. İlgili ürünlerin fiyatları yerel üreticilere nazaran 2-3 kat fazla olmakla birlikte marka bağımlılığı sebebiyle satış yönünden rakiplerine nazaran fazla tüketilmektedir.

Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler

Filipinler’de online alışveriş ve e-ticaret birçok firma tarafından pazara giriş stratejisi olarak belirlenmekte ve dağıtım kanalı olmaktan ziyade pazarlama stratejisine dönüşmektedir.

Bu eğilim, ülke genelinde internet kullanımındaki güçlü artış ve tüketicilerin dijital işlemlere katılımının yükselmesi ile desteklenmektedir.

Filipinler’de e-ticaret pazarı son yıllarda hızlı bir büyüme göstermektedir. Güncel piyasa raporlarına göre, Filipinler e-ticaret pazarının 2025 yılında yaklaşık 28 milyar ABD dolarına ulaşması beklenmektedir. Öngörüler, pazarın 2028 yılına kadar 2,2 trilyon Filipin pesosuna (yaklaşık 39,5 milyar ABD doları) ulaşabileceğini göstermekte olup, bu durum 2024–2028 döneminde %13’ün üzerinde bir bileşik yıllık büyüme oranına (CAGR) işaret etmektedir.

Çevrim içi alışverişin yaygınlaşması; internet ve mobil penetrasyonun artması, teknolojiye yakın nüfusun genişlemesi ile lojistik ve dijital ödeme sistemlerindeki gelişmeler gibi çeşitli faktörlerden kaynaklanmaktadır. Raporlara göre, Filipinlilerin yaklaşık %88’i çevrim içi alışveriş yapmakta olup, bu durum e-ticaretin farklı demografik gruplar arasında geniş ölçüde benimsendiğini göstermektedir.

Genel olarak dijital ekonomi de Filipin ekonomisi açısından giderek daha önemli bir yer edinmektedir. 2024 yılında dijital ekonomi, ülkenin Gayrisafi Yurtiçi Hasılasının (GSYH) %8,5’ini oluşturmuş, e-ticaret ise bu katkının önemli bir bölümünü teşkil etmiştir.

Filipinler’de tüketiciler tarafından en çok tercih edilen e-ticaret platformları arasında Shopee Philippines ve Lazada Philippines öne çıkmakta olup, bu platformlar web trafiği ve kullanıcı etkileşimi bakımından düzenli olarak lider konumda bulunmaktadır. Bunun yanı sıra Zalora, TikTok Shop ve çeşitli uzmanlaşmış çevrim içi pazar yerleri de Filipinler’deki dinamik çevrim içi perakende ekosistemine katkı

sağlamaktadır.

İlgili internet sitelerinde hemen hemen her tür ürün ve hizmete erişim sağlamak mümkündür. Ancak, özellikle yabancı firmaların;

- Tüketici Elektronik (Cep telefonu, bilgisayar, tablet, navigasyon cihazları vb.)
- Beyaz Eşya
- Elektronik Ev Eşyası
- Otomobil Yan Sanayi
- Kişisel Bakım ve Kozmetik
- Tekstil ve Kişisel Aksesuar
- Oyuncak
- Mobilya Aksesuarları ve Dekorasyon

sektörlerinde ilgili ürünleri bu siteler üzerinden tüketiciye arz ettikleri bilinmektedir.

Bu kapsamda, e-ticaret stratejisinin de bir dağıtım kanalı olarak firmalarımızca değerlendirilmesi faydalı olacaktır. Aşağıdaki bağlantıda, Filipin Ticaret ve Sanayi Bakanlığı'nın (DTI) e-ticaret yol haritasına ilişkin detaylı bilgiler yer almaktadır.

(<https://ecommerce.dti.gov.ph/>)

Kamu İhaleleri

Filipinler'de kamu ihaleleri ve diğer bazı ihaleler elektronik ihale sistemi üzerinden şeffaf bir şekilde takip edilmek amacıyla yayımlanmaktadır. Söz konusu sistem Filipinler Hükûmeti Elektronik Tedarik Sistemi (Philippine Government Electronic Procurement System - PHILGEPS) adı ile kurulmuştur.

Tüm kamu alımlarında gözetim otoritesi sağlanmaktadır. Böylece, yolsuzluğun önüne geçilmesi ve daha açık, şeffaf ve rekabetçi bir ortam sağlanması hedeflenmektedir. Söz konusu sistem, kamunun tüm birimlerinden, yerel yönetim birimlerine ve devlet okullarına, üniversitelere kadar tedarik süreci, tedarik fırsatlarını duyurmada ve tarafların teklif vermesi ile tekliflerin değerlendirilmesi, sözleşmelerin yapılması ve teslimatın izlenmesini içermektedir. İlgili sisteme (<https://www.philgeps.gov.ph/>) bağlantısı üzerinden erişilebilmektedir. Sistem erişimi, ilan eki belgelerin temini boyutuyla ücretlidir.

Kamu ihale duyuruları;

(<https://notices.philgeps.gov.ph/GEPSNONPILOT/Tender/SplashOpenOpportunitiesUI.aspx?ClickFrom=OpenOpp&menuIndex=3>) bağlantısı üzerinden yayımlanmaktadır.

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

Tarım ve Hayvancılık

Ocak-Aralık 2025 döneminde bitkisel üretim hacmi 88,74 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Bu rakam, önceki yılın 80,56 milyon tonluk üretim seviyesinden %10,2 oranında artış göstermiştir. Bitkisel üretim hacmindeki artışın başlıca nedeni, şeker kamışı üretiminde %40,5 oranında gerçekleşen artış olmuştur.

2025 yılında hayvancılık üretiminin yıllık toplam hacmi 2,13 milyon metrik ton olarak tahmin edilmiştir. Bu rakam, bir önceki yılın 2,17 milyon metrik tonluk üretim seviyesine kıyasla yıllık ortalama %2,2 oranında bir düşüşe işaret etmektedir. Süt ve kanatlı ürünleri üretimi hariç olmak üzere tüm hayvancılık ürünlerinde üretim azalışı kaydedilmiştir. Bu düşüşte en büyük payı, yıllık bazda %2,7 oranında gerileyen domuz eti üretimi oluşturmuştur.

Kümes hayvanları üretimi, 2025 yılında 3,21 milyon metrik ton olarak kaydedilmiş olup, bu miktar bir önceki yılın 2,94 milyon metrik tonluk seviyesine göre %9,1 oranında artış göstermiştir. Toplam kümes hayvanları üretiminin %71,2'sini oluşturan tavuk üretimi, %9,8 oranında artış kaydetmiş ve söz konusu dönemde kümes hayvanları üretimindeki yıllık artışa başlıca katkısı sağlamıştır.

2025 yılında su ürünleri üretim hacmi 3,96 milyon metrik ton olarak tahmin edilmiş olup, bu miktar, 2024 yılında kaydedilen 4,06 milyon metrik tona kıyasla yıllık ortalama %2,5 oranında bir azalışa işaret etmektedir. Yıllık bazda en belirgin üretim düşüşü gösteren türler arasında deniz yosunu (seaweed) %5,5, bali sardalyası (tamban) %12,1, skipjack ton balığı (gulyasan) %7,3 ve istavrit türü roundscad (galunggong) %11,6 yer almaktadır.

Hayvancılık ve kümes hayvanları hayvan varlığı bakımından, 30 Eylül 2025 itibarıyla sığır varlığı toplam 2,54 milyon baş olarak kaydedilmiştir. Bu rakam, bir önceki yılın aynı döneminde kaydedilen 2,58 milyon başlık seviyeye kıyasla %1,6 oranında bir azalış göstermektedir. İncelenen dönemde ülke genelindeki sığır varlığının %86,3'ü küçük ölçekli işletmelerden, %11,4'ü yarı ticari işletmelerden ve %2,4'ü ticari işletmelerden kaynaklanmıştır.

Toplam küçükbaş varlığı ise 3,61 milyon baş olarak tahmin edilmiştir. Bu sayı, bir önceki yılın aynı döneminde kaydedilen 3,80 milyon başlık seviyeye kıyasla %5,1 oranında bir düşüşe işaret etmektedir. Ülke genelindeki küçükbaş varlığının %99,7'si küçük ölçekli işletmelerden sağlanırken, ticari işletmelerin payı %0,2 ve yarı ticari işletmelerin payı %0,1 olarak gerçekleşmiştir.

Süt hayvanlarının toplam sayısı 162,42 bin baş olarak tahmin edilmiştir. Bu rakam, bir önceki yılın aynı döneminde kaydedilen 150,75 bin başlık seviyeye kıyasla %7,7 oranında bir artışa işaret etmektedir. 30 Eylül 2025 itibarıyla toplam süt hayvanı varlığının %55,3'ünü süt carabao (su mandası) oluşturmuştur. Bunu %22,4 pay ile süt keçisi ve %22,3 pay ile süt sığıri takip etmiştir.

Toplam tavuk varlığı 221,19 milyon baş olarak kaydedilmiştir. Bu sayı, bir önceki yılın aynı döneminde kaydedilen 220,62 milyon başlık seviyeye kıyasla %0,3 oranında daha düşüktür. Yumurta tavuğu (layer) stokları %14,0 oranında artış göstermiştir. Buna karşılık yerli/ıslah edilmiş tavuk, broiler tavuk ve damızlık amaçlı dövüş tavuğu (gamefowl) varlıkları sırasıyla %2,2, %5,4 ve %1,6 oranında azalmıştır.

Ülke genelindeki yumurtlayan tavuk sürüsü toplamı 78,22 milyon baş olarak tahmin edilmiştir. Bu rakam, bir önceki yılın aynı döneminde kaydedilen 71,58 milyon başlık seviyeye kıyasla %9,3 oranında artış göstermektedir. Yumurta tavuğu sürüleri %14,0 oranında artarken, yerli/ıslah edilmiş tavuk ile broiler damızlık sürülerinde sırasıyla %3,0 ve %11,8 oranında azalış kaydedilmiştir.

Toplam ördek varlığı 14,56 milyon baş olarak kaydedilmiştir. Bu sayı, bir önceki yılın aynı döneminde kaydedilen 14,44 milyon başlık seviyeye kıyasla %0,8 oranında artış göstermektedir. Ülkedeki ördek varlığının %71,1'i küçük ölçekli işletmelerden, %22,4'ü yarı ticari işletmelerden ve %6,5'i ticari işletmelerden kaynaklanmıştır.

Öte yandan, yumurtlayan ördek sürüsü toplamı 8,14 milyon baş olarak tahmin edilmiştir. Bu rakam, bir önceki yılın aynı döneminde kaydedilen 8,11 milyon başlık seviyeye kıyasla %0,4 oranında artış göstermiştir.

Diğer taraftan, ulusal düzeyde gıda enflasyonu, Ocak 2026'da yıllık bazda %0,7 olarak gerçekleşmiş olup, bir önceki ay kaydedilen %1,2 seviyesine kıyasla düşüş göstermiştir. Ocak 2025'te ise gıda enflasyonu %4,0 seviyesinde gerçekleşmişti.

Ocak 2026'da gıda enflasyonundaki aşağı yönlü eğilim, büyük ölçüde sebzeler, yumrulu bitkiler, plantain türü muzlar, yemeklik muzlar ve baklagiller grubunda yıllık fiyat artışının Aralık 2025'teki %11,6 seviyesinden Ocak ayında %3,3'e gerilemesi ile açıklanmaktadır.

Ayrıca, Aralık 2025'teki enflasyon oranlarıyla karşılaştırıldığında, Ocak 2026'da aşağıdaki gıda kalemlerine ilişkin endekslerde yıllık bazda daha düşük artışlar kaydedilmiştir:

- Mısır: %7,3'ten %6,5'e;
- Kesilmiş kara hayvanlarının eti ve diğer kısımları: %3,0'ten %1,2'ye;
- Balık ve diğer su ürünleri: %9,0'dan %7,3'e;
- Yağlar ve katı yağlar: %9,5'ten %9,3'e

gerilemiştir.

Buna karşılık, aşağıdaki gıda kalemlerine ilişkin endekslerde yıllık bazda daha yüksek artışlar gözlenmiştir:

- Un, ekmek ve diğer fırıncılık ürünleri, makarna ürünleri ve diğer tahıllar: %1,8'den %2,6'ya;
- Süt, diğer süt ürünleri ve yumurta: %0,9'dan %1,1'e;
- Meyveler ve kabuklu yemişler: %2,1'den %3,4'e;
- Hazır gıdalar ile başka yerde sınıflandırılmamış diğer gıda ürünleri: %2,3'ten %2,7'ye

yükselmiştir.

Gıda enflasyonu, Ocak 2026'da genel enflasyona %15,1 oranında, diğer bir ifadeyle 0,3 yüzde puanlık katkı sağlamıştır. Söz konusu ayda gıda enflasyonuna katkı bakımından ilk üç gıda grubu aşağıdaki şekilde gerçekleşmiştir:

- Balık ve diğer su ürünleri: %148,5 pay ile 1,0 yüzde puan;
- Sebzeler, yumrulu bitkiler, plantain türü muzlar, yemeklik muzlar ve baklagiller: %40,7 pay ile 0,3 yüzde puan;

- Kesilmiş kara hayvanlarının eti ve diğer kısımları: %27,9 pay ile 0,2 yüzde puan

katkı sağlamıştır.

2026 yılının başlarında Filipinler tarımı, hükümetin sektörü yeniden canlandırma ve çiftçi gelirlerini artırma amacı doğrultusunda ihracata yönelik, yüksek katma değerli ve iklim dirençli üretim modeline doğru bir dönüşüm sürecinden geçmektedir. Bu kapsamda öne çıkan gelişmelerden biri, muz sektöründeki toparlanma olmuştur. Ülke, 2025 yılında yaklaşık 3 milyon ton muz ihracatı gerçekleştirerek dünyanın ikinci büyük muz ihracatçısı konumunu yeniden kazanmıştır. Söz konusu gelişme, Tarım Bakanlığını (Department of Agriculture – DA) diğer yüksek katma değerli ürünlere de odaklanmaya teşvik etmiştir. Bu kapsamda calamansi, durian, kahve, avokado, kakao ve ejder meyvesi gibi ürünlerin uluslararası pazarlardaki varlığının artırılması hedeflenmektedir. Bununla birlikte, üretim kapasitesinin artırılması ve istikrarlı kalite standartlarının sağlanması önemli zorluklar olarak varlığını sürdürmektedir. Tarımsal finansmanın büyük bölümü tarihsel olarak pirinç üretimine yönelmiş olmakla birlikte, söz konusu yeni ürünler için kaynakların yeniden tahsisi ve ihracat odaklı kurumsal destek mekanizmalarının oluşturulmasına yönelik çalışmalar yürütülmektedir.

Bu süreçle eş zamanlı olarak Tarım Bakanlığı, iklim akıllı tarım uygulamalarını desteklemek amacıyla yaklaşık 300 milyon Filipin pesosu tutarında kaynak ayırmıştır. Bu kaynak, özellikle domates, biber ve dolmalık biber gibi yüksek katma değerli sebzelerin üretimini artırmaya yönelik olarak sera yatırımları, sulama sistemleri ve hasat sonrası altyapının geliştirilmesi için kullanılacaktır. Amaç, aşırı hava olaylarının etkilerini azaltmak ve arz istikrarını sağlamaktır. Söz konusu girişimler, tarım politikalarında yalnızca üretim miktarına odaklanan yaklaşımdan; katma değer yaratımı, pazar çeşitlendirmesi ve dayanıklılık kapasitesinin artırılmasına dayalı bir modele geçişi yansıtmaktadır. İklim risklerine uyum sağlanması ve küresel değer zincirlerine entegrasyon, sektörün uzun vadeli büyümesi açısından kritik unsurlar olarak değerlendirilmektedir.

Bitkisel üretimin ötesinde, Filipinler 2025 yılının sonlarında hayvansal üretim sektörlerinin modernizasyonu ve güçlendirilmesi yönünde önemli bir adım atmıştır. Bu kapsamda 12308 Sayılı Cumhuriyet Yasası (Republic Act 12308), diğer adıyla Hayvansal Üretim Sektörünün Geliştirilmesi ve Rekabetçiliğinin Artırılması Yasası (Animal Industry Development and Competitiveness Act – AIDCA) kabul edilmiştir. Söz konusu önemli düzenleme, hayvancılık, kümes hayvancılığı ve süt sektörlerinin stratejik gelişimini desteklemek amacıyla önümüzdeki on yıl içinde yaklaşık 200 milyar Filipin pesosu tutarında kaynak tahsis edilmesini öngörmektedir.

Yasanın temel unsurlarından biri, Hayvancılık Rekabet Gücünü Artırma Fonu'nun (Animal Competitiveness Enhancement Fund – AnCEF) oluşturulmasıdır. Bu fon kapsamında, hayvancılık, kümes hayvancılığı ve süt ürünleri ithalatından elde edilen gümrük vergilerinden yıllık yaklaşık 20 milyar Filipin pesosu sektöre yönlendirilecektir. Bu kaynaklar; hayvan varlığının yeniden oluşturulması, üretimin artırılması ve sektörün rekabet gücünün güçlendirilmesi amacıyla yürütülecek programlara tahsis edilecektir. Yıllık fonun önemli bir bölümü (yaklaşık %26'sı), sürülerin yeniden oluşturulması ve genişletilmesine ayrılmış olup, bu kaynakların en büyük payı domuz yetiştiriciliği sektörüne, ardından kümes hayvancılığı ve yerli hayvan ırklarına yönlendirilecektir.

Finansman boyutunun ötesinde, AIDCA kurumsal yapıda da çeşitli reformlar öngörmektedir. Bu kapsamda Hayvan Endüstrisi Bürosu'nun (Bureau of Animal Industry – BAI), Tarım Bakanlığını (Department of Agriculture – DA) bünyesinde tam yetkili bir birim (full-line agency) statüsüne yükseltilmesi planlanmakta; böylece düzenleyici denetim kapasitesinin güçlendirilmesi

hedeflenmektedir. Ayrıca Filipinler Carabao Merkezi (Philippine Carabao Center) ile Ulusal Süt Otoritesinin (National Dairy Authority) görev alanları genişletilerek biyoteknoloji ve aşı geliştirme faaliyetlerini de kapsayacak şekilde yeniden tanımlanmaktadır. Bu düzenlemelerin amacı, ülkenin Afrika Domuz Vebası (African Swine Fever – ASF), Newcastle hastalığı ve kuş gribi (avian influenza) gibi hayvan sağlığı tehditlerine daha etkin şekilde müdahale edebilme kapasitesini artırmak, dış tedarike bağımlılığı azaltmak ve biyogüvenlik seviyesini yükseltmektir.

AIDCA ayrıca hayvan sağlığının geliştirilmesi, iklim dirençliliği, mekanizasyon ve hasat sonrası altyapının güçlendirilmesi gibi alanlara da kaynak tahsis edilmesini öngörmektedir. Bu kapsamda modern mezbahalar ve soğuk hava depoları gibi altyapı yatırımlarının desteklenmesi ile birlikte yem geliştirme faaliyetleri ve çiftçiler ile üreticilerin uygun maliyetli finansmana erişiminin artırılması hedeflenmektedir.

Yasanın uygulanması sürecinde ayrıca, Hayvancılık, Kümes Hayvancılığı ve Süt Sektörü Değer Zinciri Geliştirme Yol Haritası hazırlanması planlanmaktadır. Bunun yanı sıra merkezi bir Hayvan Kayıt Sistemi (Animal Registry) ve yönetim bilgi sistemi gibi dijital altyapıların kurulması öngörülmekte olup, bu sistemlerin planlama ve karar alma süreçlerinin iyileştirilmesine katkı sağlaması amaçlanmaktadır. Programların etkinliğinin yıllık olarak değerlendirilmesi zorunlu kılınmış olup, ilk on yıllık uygulama döneminin sonuçları ayrıca gözden geçirilerek gerekli politika ayarlamalarının yapılması öngörülmektedir. Ayrıca hayvan sağlığı ürünlerine ve süt sektörüne ilişkin düzenleyici yetkiler, süreçlerin sadeleştirilmesi ve sektör yönetiminin güçlendirilmesi amacıyla Gıda ve İlaç İdaresi'nden (Food and Drug Administration – FDA) Tarım Bakanlığı'na bağlı kurumlara devredilmiştir.

Sanayi

Filipinler İstatistik Kurumu'nun (Philippine Statistics Authority – PSA) verilerine göre sanayi sektörü, 2025 yılının dördüncü çeyreğinde yıllık bazda %0,9 oranında daralmış, buna karşın yılın tamamı için büyüme oranı %1,5 olarak gerçekleşmiştir.

İmalat sanayi, 2025 yılının dördüncü çeyreğinde yıllık bazda %1,6 oranında büyüme kaydetmiş olup, bu oran bir önceki yıl kaydedilen %3,3'lük büyüme hızına kıyasla daha düşük bir seviyede gerçekleşmiştir. Söz konusu büyümeye en büyük katkı %6,2 oranındaki artış ile gıda ürünleri imalatı tarafından sağlanmış; bunu %11,1 oranındaki artış ile bilgisayar, elektronik ve optik ürünlerin imalatı takip etmiştir.

Elektronik ve yarı iletken sanayisi ülkenin ihracatının başlıca itici güçlerinden birini oluşturmaktadır. Ülkede 500'ün üzerinde şirketin faaliyet gösterdiği elektronik ve yarı iletken sektörü, mal ihracatına önemli katkı sağlamaktadır. Yarı iletkenler ve elektronik ürünler, toplam ihracatın önemli bir bölümünü oluşturmakta olup, yarı iletken ihracatının değeri 2025 yılında yaklaşık 39 milyar ABD dolarına ulaşmıştır. Filipinler küresel yarı iletken üretim zincirinde ATP (montaj, test ve paketleme) aşamalarında dikkate değer bir konuma sahiptir.

Aynı zamanda sanayi sektörü, yeni yabancı yatırımlar ve çok uluslu ile yerli şirketlerin kapasite artırımı girişimleri sayesinde yeniden ivme kazanmaktadır. Filipinler Ekonomik Bölgeler İdaresi'nin (Philippine Economic Zone Authority – PEZA) verilerine göre, 2025 yılında yatırım onaylarında güçlü bir artış kaydedilmiş, 207,5 milyar Filipin pesosunun üzerinde yeni ve genişleme yatırımı onaylanmış

ve bu projeler kapsamında yaklaşık 70.000 doğrudan istihdam oluşturulması öngörülmüştür. Söz konusu yatırımlar, Japonya, Güney Kore, Çin, Singapur, Amerika Birleşik Devletleri ve diğer ekonomilerden gelen şirketleri kapsamaktadır. Bu şirketler özellikle elektronik, otomotiv bileşenleri, hassas üretim ve kimya bağlantılı sanayi kollarında üretim tesisleri kurmaya veya mevcut tesislerini genişletmeye devam etmektedir. Yatırımların önemli bir bölümü CALABARZON, Orta Luzon ve diğer sanayi koridorlarında bulunan ekonomik bölgelerde yoğunlaşmaktadır.

İmalat sanayiine ilişkin Üretim Değer Endeksi (Value of Production Index – VaPI), Aralık 2025'te yıllık bazda %1,9 oranında artış kaydetmiştir. Bu oran, Kasım 2025'te kaydedilen yıllık bazda %1,0'lik düşüşün ardından gerçekleşmiştir. Aralık 2024'te ise imalat sanayii VaPI yıllık bazda %0,3 oranında artış göstermiştir.

Aralık 2025'te imalat sanayii VaPI'nın yıllık bazdaki genel artışına en fazla katkı sağlayan ilk üç sanayi alt sektörü aşağıdaki şekilde gerçekleşmiştir:

- Gıda ürünleri imalatı;
- Bilgisayar, elektronik ve optik ürünlerin imalatı;
- Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı.

İmalat sanayiine ilişkin Üretim Hacim Endeksi (Volume of Production Index – VoPI), Aralık 2025'te yıllık bazda %1,0 oranında artış kaydetmiştir. Bu oran, Kasım 2025'te kaydedilen yıllık bazda %1,1'lik düşüşün ardından gerçekleşmiştir. Aralık 2024'te ise imalat sanayii VoPI yıllık bazda %0,5 oranında artış göstermiştir.

Aralık 2025'te imalat sanayii VoPI'nın yıllık bazdaki genel artışına en fazla katkı sağlayan ilk üç sanayi alt sektörü aşağıdaki şekilde gerçekleşmiştir:

- Gıda ürünleri imalatı;
- Bilgisayar, elektronik ve optik ürünlerin imalatı;
- Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı.

Hizmetler

Hizmetler sektörü Filipin ekonomisinin başlıca büyüme motoru olmayı sürdürmekte ve büyümeye en büyük katkıyı sağlayan sektör konumunu korumaktadır. Filipinler İstatistik Otoritesi'nin (Philippine Statistics Authority – PSA) verilerine göre, hizmetler sektörü 2025 yılının dördüncü çeyreğinde yıllık bazda %5,2 oranında büyüme kaydetmiştir. Bu oran, 2024 yılının aynı çeyreğinde kaydedilen %6,7'lik büyüme oranına kıyasla daha düşük bir seviyede gerçekleşmiştir. Böylece 2025 yılının tamamında hizmetler sektöründeki büyüme oranı %5,9 olmuştur.

Hizmetler sektöründeki büyümeye en büyük katkı, toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtları ve motosikletlerin onarımı faaliyetlerinden gelmiş olup, bu alan 2025 yılının dördüncü çeyreğinde %4,6 oranında büyüme kaydetmiştir. Bunu %5,6 oranında büyüyen finans ve sigorta faaliyetleri ile %7,9 oranında büyüme gösteren kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik hizmetleri izlemiştir.

Ticaret sektöründeki büyüme büyük ölçüde motorlu kara taşıtları ve motosikletler hariç perakende

ticaret faaliyetlerinden kaynaklanmış olup, söz konusu faaliyetler toplam ticaret sektörünün %79,5'ini oluşturmaktadır. Öte yandan bankacılık kuruluşları, %4,5 oranındaki büyüme ile finans ve sigorta faaliyetlerindeki büyümeye en fazla katkı sağlayan alt sektör olmuştur.

Hizmetler sektörü kapsamındaki diğer alt faaliyet alanlarında da söz konusu dönemde yıllık bazda büyüme kaydedilmiştir. Buna göre; eğitim %7,8, gayrimenkul faaliyetleri ve konut sahipliği %4,5, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri %11,5, ulaştırma ve depolama %5,0, diğer hizmet faaliyetleri %7,1, mesleki ve iş hizmetleri %2,07, konaklama ve yiyecek hizmetleri %5,9 ve bilgi ve iletişim faaliyetleri %2,08 oranında büyümeye göstermiştir.

Hizmetler sektörü, 2025 yılının dördüncü çeyreğinde toplam GSYH'nin %63,3'ünü oluşturmuştur. Bu oran, 2024 yılının aynı döneminde %62,0 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Hizmetler sektörünün önemli bileşenlerinden biri olan Bilgi Teknolojileri ve İş Süreçleri Yönetimi (IT-BPM) sektörü, 2025 yılında da güçlü performansını sürdürmüştür. Sektör 40 milyar ABD doları gelir hedefini aşmış, yaklaşık 1,9 milyon kişiye istihdam sağlamıştır.

Turizm sektörü de hizmetler ekonomisine önemli katkı sağlamaktadır. 2024 yılında turizm sektörünün doğrudan gayrisafi katma değeri 2,35 trilyon Filipin pesosuna ulaşmıştır. Turizm bağlantılı faaliyetlerde istihdam yaklaşık 6,75 milyon kişiye yükselmiştir. Bu dönemde yurt içi turizm ve yurt dışına yapılan seyahatler büyümenin başlıca itici unsurları olurken, ülkeye gelen yabancı ziyaretçi sayısındaki toparlanma daha sınırlı bir hızda gerçekleşmiştir.

Madencilik

Filipinler dünyanın en fazla maden kaynağına sahip ülkeleri arasındadır. Dünyanın en büyük bakır, altın ve krom rezervlerine sahiptir. Diğer önemli madenler arasında nikel, gümüş, kömür, alçıtaşı ve sülfür gelmektedir. Ayrıca kil, kireçtaşı, mermer, silikat ve fosfat açısından da zengindir. Palawan bölgesinde doğal gaz rezervleri bulunmaktadır.

Filipinler 1970 ve 80'lerde dünyanın ilk 10 altın ve bakır üreticisi arasında olmasına rağmen, bugün düşük maden fiyatları, yüksek üretim maliyetleri ve altyapı yatırımlarındaki yetersizlikler nedeniyle anılan kaynaklarından yararlanamamaktadır.

Ülkede son dönemde gerçekleştirilen yasal değişiklikler ile bakır ve altın madenlerinin kullanımı ve işletilmesine izin verilmeye başlanmıştır. Bu kapsamda, özellikle, ülkenin güneyinde yer alan Mindanao Yarımadası'ndaki bakır ve altın maden yatakları açılmaya başlanmıştır.

Filipinler'de ülkenin doğal kaynaklarının yönetiminden sorumlu devlet kurumu Çevre ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (Department of Environment and Natural Resources - DENR) olup izin ve lisansların verilmesi bu bakanlığın yetkisindedir. Bakanlığın bağlı kuruluşlarından olan Madenler ve Yerbilimleri Bürosu (Mines and Geosciences Bureau - MGB) madencilik faaliyetlerine ilişkin yetkilerin verilmesi ve bu alandaki mevzuata uyumun denetlenmesi ile görevli iken Çevre Yönetimi Bürosu (Environmental Management Bureau - EMB) madencilik faaliyetlerinin çevreye etkisine ilişkin hususlardan sorumludur.

Madencilik Alanındaki Yasal Düzenlemeler:

- 1) 1995 Filipin Madencilik Kanunu olarak da bilinen 7942 Sayılı Kanun.
- 2) 7942 Sayılı Kanun'un Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar.
- 3) 8371 Sayılı Yerli Halkların Haklarına İlişkin Kanun. (Yerli halkların yaşadığı bölgelerde bulunan doğal kaynaklara ilişkin düzenlemeler yönüyle)
- 4) 1991 Küçük Çaplı Madencilik Kanunu olarak da bilinen 7076 Sayılı Kanun.
- 5) 7076 sayılı Kanun'un Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar.
- 6) Ticari Amaçlarla Yapılan Küçük Çaplı Madencilik Hakkında 1899 Sayılı Başkanlık Kararnamesi.

Madenlere ilişkin Filipinler tarafından geliştirilen ve uygulanan politika ve stratejiler aşağıda sıralanan dokümanlarda ortaya konulmaktadır:

Filipinler Kalkınma Planı (2023-2028): Söz konusu planın, "Sanayiye Güçlendirmek" başlıklı 6. Bölümü'nde sıralanan stratejilerden "dinamik bir sanayi ekosistemi yaratmak" için yürütülecek çalışmalar arasında madencilik sektöründe katma değer yaratan faaliyetler ve alt sektörler geliştirmek de yer almaktadır.

Ülkenin bu alandaki yetkili idaresi olan Madenler ve Yerbilimleri Bürosu tarafından uygulanan programlar da madencilik alanında uygulanan politikaların çıktıları arasındadır. Hükümetin yoksulluğu hafifletme programına katkı sağlayarak ülkenin refahını artırma vizyonuna sahip olan kurum; Mineral Kaynakları Muhafaza ve Düzenleme Programı ile Mineral Kaynaklar ve Yerbilimleri Geliştirme Programı adlı programları yürütmektedir. Bu programlardan ilki çerçevesinde; yatırımı teşvik etme, endüstri geliştirme ve rehabilitasyon faaliyetleri yürütülmektedir. Bu kapsamda; izin ve ruhsatlar, finansal ve teknik destek anlaşmaları, taşıma ve ihraç etme izinleri, tacir akreditasyonları ve fizibilite projeleri yönetilmektedir. Ayrıca, ülkenin maden kaynaklarının araştırılması, geliştirilmesi ve kullanılması, tüm maden işleme faaliyetinin denetlenmesi, ruhsat sahiplerinin sözleşme/izin şartlarına ve 7942 Sayılı Yasa'ya uygunluğunun kontrolü ile terk edilmiş maden alanlarının rehabilite edilmesi de bu çerçevede yürütülmektedir.

Mineral Kaynaklar ve Yerbilimleri Geliştirme Programı çerçevesinde ise kara ve deniz sahalarında jeolojik araştırma ve keşif çalışmaları ifa edilmesi hedeflenmektedir. Bu kapsamda, karada bulunan kaynaklara dönük; mevcut verileri derleme, hava fotoğrafları ve diğer tekniklerle veri üretme, jeolojik örneklerin tahlili, değerlendirme/analiz ile 1:50.000 ölçeğinde haritalandırma ve raporlama olmak üzere toplam 5 bileşende çalışma yapılması amaçlanmaktadır. Deniz sahasındaki kaynaklarda ise mezkûr program çerçevesinde; "Filipin Denizlerinde Jeolojik Çalışmalar ve Deniz Mineralleri Araştırmaları" projesinin yürütülmesi hedeflenmektedir. Bu proje ile Filipinler deniz yetki alanlarının ekonomik potansiyelinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, altın ve diğer metaller, nadir toprak elementleri ile diğer metal dışı maden yatakları üzerine odaklanılmakta olup Cerebes Denizi, Filipin Denizi (Benham Rise adı verilen kısmı) ve Çin ile yaşanan deniz yetki alanlarına ilişkin sorunların kaynağı olan Güney Çin Denizi'nde (Batı Filipin Denizi) faaliyetlerin yürütülmesi planlanmaktadır.

Filipinler yukarıda da ifade edildiği üzere başta bakır, altın, nikel, çinko ve gümüş olmak üzere zengin mineral kaynaklara sahip olmakla birlikte bu kaynaklardan arama, çıkartma, üretim maliyetlerinin yüksekliği sebebiyle etkin bir şekilde yararlanamamaktadır. Yabancı bir şirketin ise Filipinler'de bu alanda yatırım yapabilmesi çeşitli şartlara tabidir.

Buna göre, başlangıç yatırımı en az 50 milyon ABD doları olan büyük ölçekli jeotermal keşif,

geliştirme ve kullanım projelerinde %100 yabancı şirkete izin verilmektedir.

Altın, bakır, nikel, kromit, kurşun, çinko gibi değerli madenlerin büyük ölçekli keşfi, geliştirilmesi ve kullanımında yabancı şirketler için Filipinli ortak zorunluluğu bulunmakta olup yabancı şirketler ancak %40'a kadar hisseye sahip olabilmektedirler. Burada zikredilen büyük ölçekten kasıt; 20 hektardan fazla bir alanda mineral çıkarılması ve yıllık 50.000 tonun üzerinde üretim kapasitesine sahip olunmasıdır.

Basit aletler ve yöntemler kullanılarak emek-yoğun iş gücüne dayanan, patlayıcılar veya ağır madencilik ekipmanları kullanılmayan madencilik faaliyetleri "küçük ölçekli" olarak adlandırılmakta olup yabancı şirketlerin bu alanda yatırım yapması yasaktır.

2025 yılında 12253 sayılı Cumhuriyet Yasası (Republic Act No. 12253), diğer adıyla "Büyük Ölçekli Metalik Madencilik İçin Geliştirilmiş Mali Rejim Yasası (Enhanced Fiscal Regime for Large-Scale Metallic Mining Act)" yürürlüğe girmiştir. Söz konusu düzenleme, madencilik sektörünü düzenleyen mâli çerçevenin modernize edilmesini amaçlamaktadır. Yeni mâli rejim kapsamında vergi ve telif sistemleri birleştirilmekte, kademeli beklenmedik kâr vergileri (tiered windfall profit taxes) getirilmektedir. Ayrıca şeffaflık ve hesap verebilirlik mekanizmaları güçlendirilmekte ve madencilik gelirlerinin belirli bir bölümünün yerel yönetim birimleri ile araştırma kurumlarına tahsis edilmesi öngörülmektedir. Bu düzenlemelerle sektörün yatırımcılar açısından daha rekabetçi hâle getirilmesi hedeflenmektedir.

Mali reformlara paralel olarak Filipinler, âtil durumdaki maden varlıklarının ekonomiye kazandırılması ve madencilik sektörünün GSYH'ye katkısının artırılması amacıyla çeşitli düzenleyici reformlar ve politika adımları da yürütmektedir. Çevre ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı (Department of Environment and Natural Resources – DENR) verilerine göre, hâlen yaklaşık %0,5 seviyesinde olan madencilik sektörünün GSYH içindeki payının %2'ye kadar çıkarılması hedeflenmektedir. Bu doğrultuda Madenler ve Jeobilimler Bürosu (Mines and Geosciences Bureau – MGB), "Use It or Lose It" (Kullan ya da Kaybet) politikası kapsamında yeterince kullanılmayan maden sahalarının aktif yatırımlara açılmasını teşvik etmektedir.

Son dönemde kaydedilen önemli gelişmelerden biri de Filipinler ile Amerika Birleşik Devletleri arasında kritik minerallere ilişkin Mutabakat Zaptı'nın (Memorandum of Understanding – MOU) 2026 yılı Şubat ayı başında imzalanmış olmasıdır. Bu anlaşma, ham cevher ihracatına dayalı yaklaşımdan uzaklaşarak, minerallerin ülke içinde işlenmesi ve rafine edilmesi suretiyle katma değer yaratılmasını teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Özellikle yarı iletkenler, temiz enerji teknolojileri ve ileri teknolojiler için gerekli olan kritik mineraller ve nadir toprak elementleri bu politikanın odak noktasıdır. Söz konusu anlaşmanın Filipinler'in küresel tedarik zincirlerine entegrasyonunu güçlendirmesi, teknoloji transferi ve yatırım çekmesini kolaylaştırması ve daha yüksek nitelikli istihdam yaratılmasına katkı sağlaması beklenmektedir.

Enerji

Filipinler ekonomisi ithal petrole bağımlıdır. Petrol sanayiinde faaliyet gösteren 3 ana şirket arasında Petron, Pilipinas Shell (Royal Dutch/Filipinler Shell iştiraki) ve Caltex bulunmaktadır. Filipinler'in en büyük petrol rafine ve pazarlama şirketi Petron'dur. Petron 1994'e kadar tamamı devlete ait Filipin Ulusal Petrol Şirketi'nin iştiraki olarak faaliyet göstermiş, bu tarihten itibaren Aramco, şirketin %40

hissesine sahip olmuştur. 1998 yılında Filipin petrol pazarındaki kısıtlamaların ortadan kaldırılmasıyla Coastal/Subic Bay Fuels, Oilink International, Easten Petroluem Corp. ve Total Fina Elf şirketleri de pazara dahil olmuştur. Söz konusu yeni girişimciler pazarın %10'una sahip olmuştur.

Ülkede enerji üretimi elektrik sektöründe yoğunlaşmıştır. Enerji üretiminde en büyük pay petrol (%32) olup onu kömür (%31), jeotermal (%14,6), yenilenebilir (%14), doğal gaz (%4,2), hidroelektrik (%4,1) izlemektedir.

Filipinler Hükümeti ithal petrol harcamalarını azaltmak amacıyla, özellikle elektrik üretiminde doğal gaza ve yenilenebilir enerjiye daha fazla ağırlık vermeyi hedeflemektedir. Malampaya doğal gaz arazisinin rezervlerinin kullanılması amacıyla Filipinler'de doğal gazda en büyük yatırımcılar arasında yer alan Shell Filipinler Sondaj, Texaco ve Filipin Ulusal Petrol Şirketi faaliyet göstermektedir.

Hükümet, petrol arama faaliyetlerine yönelik yeni yabancı yatırımları çekmeye devam etmektedir. Bu kapsamda 2025 yılında yaklaşık 200 milyon ABD doları tutarında yeni hizmet sözleşmeleri verilmiş olup söz konusu sözleşmeler Palawan, Sulu, Orta Luzon ve Cebu gibi bölgelerde deniz üstü ve kara sahalarındaki potansiyel kaynakları kapsamaktadır. Bu girişimlerin amacı yurt içi enerji güvenliğini güçlendirmek ve ithal petrole olan bağımlılığı azaltmaktır.

Yurt içi enerji geliştirme faaliyetleri açısından son dönemin önemli gelişmelerinden biri, Palawan açıklarında bulunan Malampaya East-1 sahasında önemli bir doğal gaz rezervinin keşfedilmesi olmuştur. 2026 yılı başında duyurulan bu keşfin yaklaşık 98 milyar ft³ doğal gaz içerdiği tahmin edilmektedir.

Malampaya projesi, hâlihazırda Prime Energy ve ortakları tarafından yürütülen Faz 4 geliştirme aşaması kapsamında faaliyetlerini sürdürmekte olup, ulusal elektrik üretiminde kullanılan doğal gazın önemli bir bölümünü sağlamaya devam etmektedir. Projenin faaliyet süresi 2039 yılına kadar uzatılmıştır. Bu durum, yerli enerji kaynaklarının enerji arzındaki payının artırılmasına yönelik uzun vadeli politika yaklaşımını yansıtmaktadır.

Önümüzdeki dönem için, Filipinler ayrıca sıvılaştırılmış doğal gaz (Liquefied Natural Gas – LNG) ithalatını teşvik etmektedir. Bu politika, yerli doğal gaz üretimindeki düşüşü telafi etmek ve yeni doğal gaz çevrim santrallerini desteklemek amacıyla uygulanmaktadır. LNG kullanımındaki artışın etkisiyle, yaklaşık yirmi yıl aradan sonra ilk kez kömürle çalışan elektrik üretiminde bir gerileme kaydedilmiştir.

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

Ticari anlaşmalarda yüz yüze yapılan görüşmeler çok önemlidir. Görüşmeler nezaket çerçevesinde, sakın, doğrudan, teklifi reddetmemek şeklinde gerçekleştirilir. “Evet” cevabı her zaman müspet olarak algılanmamalıdır.

Kamu kurumları ile yapılan görüşmelerde, kişilere hitap ederken resmi unvanlarının belirtilmesi uygun olacaktır.

Tarafların birbirlerine kartvizit vermeleri standart bir uygulama olmakla birlikte, kartvizit takdimi diğer Asya ülkelerine göre daha gayri resmi bir nitelik arz eder. Yine de kartvizitin köşelerinden iki elle tutularak takdim edilmesi uygundur.

Toplantıların muhtelif sebeplerle zamanında başlamaması ve son dakika değişiklikleri normal kabul edilir. Ancak gecikmelerin bildirilmesi yaygındır. İngilizce resmi iş dilidir.

Filipinler ağırlıklı Katolik bir ülke olup dini tatiller, randevu ve görüşmelerde dikkate alınmalıdır.

Kamu kurumları ve özel firmalar Pazartesi-Cuma günleri arası saat 8:00-17:00 veya 9:00-18:00 saatleri arasında faaliyet göstermektedir.

Tarihin AA.GG.YYYY şeklinde kullanımı yaygın olduğundan karışıklık yaşanmaması için dikkatli olunmalıdır.

Para Kullanımı

Filipinler’de yerel para birimi Filipinler pesosudur (PHP). 9 Şubat 2026 tarihinde ABD doları / PHP resmi kuru 58.455 olarak gerçekleşmiştir. Filipin pesosu, 2018 yılı başından 2022 yılının ilk çeyreğine kadar ABD doları karşısında yaklaşık PhP48-PhP51 bandında görece istikrarlı bir seyir izlemiştir. Ancak 2022 yılının ikinci çeyreğinden itibaren küresel para politikası koşullarındaki değişim ve ABD dolarının güçlenmesiyle birlikte peso belirgin biçimde değer kaybetmeye başlamıştır. 2022 yılının sonlarından 2023 yılı boyunca peso genel olarak PhP55–PhP57 bandında işlem görmüştür.

Ağustos 2025’ten itibaren peso daha da zayıflayarak PhP56’nın üst seviyeleri ile PhP57 bandına yaklaşmış, ardından 2025 yılının sonu ve 2026 yılının başlarında PhP58–PhP59 bandına kadar gerilemiştir. Şubat 2026 başı itibarıyla ABD doları/Filipin pesosu kuru yaklaşık 58,4–58,7 peso seviyelerinde seyretmektedir. Ayrıca peso 2026 yılı başlarında dolar karşısında 62 peso seviyesinin üzerine çıkarak tarihî olarak en zayıf seviyesine ulaşmış, ardından sınırlı bir toparlanma göstermiştir.

Filipinler’de Filipinler pezosu günlük hayatta kullanılan para birimidir. ABD doları ülkenin hemen her yerinde döviz büroları ve finans kurumları aracılığı ile bozdurulabilir konumdadır. Yine, tüm finans kurumlarında Filipinler pezosu ve ABD doları hesabı açmak mümkündür. Ancak, alışveriş ve ticarete ABD doları kabul görmemektedir.

Filipinler Merkez Bankası (Bangko Sentral ng Pilipinas – BSP) verilerine göre, dijital ödemeler 2024 yılı sonu itibarıyla aylık perakende ödeme işlemlerinin hacim bakımından yaklaşık %57,4'ünü, değer bakımından ise %59'unu oluşturmaktadır. Bu oranlar, 2023 yılında kaydedilen %52,8 ve 2022 yılında kaydedilen %42,1 seviyelerine kıyasla önemli bir artışa işaret etmektedir.

2025 yılında InstaPay ve PESONet gibi gerçek zamanlı ödeme sistemleri üzerinden gerçekleştirilen toplam işlem hacmi yaklaşık 24,7 trilyon Filipin pesosuna ulaşmıştır. Bu rakam, yıllık bazda %42 oranında artışa karşılık gelmektedir. Aynı dönemde yaklaşık 4,8 milyar elektronik para transferi işlemi gerçekleştirilmiştir. Bu gelişme, nakit ve kâğıt tabanlı ödeme yöntemlerinden uzaklaşma eğiliminin güçlendiğini göstermektedir.

GCash ve Maya gibi elektronik cüzdan platformları, günlük yaşamın önemli bir parçası hâline gelmiştir. 2024–2025 dönemi itibarıyla GCash'in 90 milyondan fazla kayıtlı kullanıcıya sahip olduğu bildirilmektedir. Platform; fatura ödemeleri, çevrim içi alışveriş, tasarruf ürünleri, sigorta, yatırım hizmetleri ve QR kod ile ödeme gibi çeşitli hizmetler sunmaktadır. BSP tarafından geliştirilen ulusal QR kod standardı QR Ph, bankalar ile elektronik cüzdanlar arasındaki karşılıklı çalışabilirliği (interoperability) artırmış olup, kişiden iş yerine (P2M) ve kişiler arası (P2P) ödeme işlemlerinin gerçekleştirilmesine imkân sağlamaktadır.

Öte yandan kredi ve banka kartı kullanımı da özellikle kentsel alanlarda, alışveriş merkezlerinde ve turizm sektöründe artış göstermeye devam etmektedir. Çek kullanımı ise hâlen özellikle ticari işlemler ve kira ödemelerinde varlığını sürdürmekle birlikte, elektronik fon transferlerinin (InstaPay ve PESONet) ve mobil bankacılık uygulamalarının yaygınlaşmasıyla birlikte kademeli olarak azalmaktadır.

Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi uygulaması

Filipinler'e iş veya ticaret amacıyla gelen Türk vatandaşlarından kalış süreleri 30 günü geçmemek kaydıyla vize talep edilmemektedir. Bu süreden fazla kalınacak ise vize alınması gerekmektedir. 30 günden daha az zaman için gelmiş olup, daha uzun kalmak isteyen vatandaşlarımızın Filipin Göçmen Bürosu'na başvurarak bu süreyi uzatmaları mümkündür. Söz konusu uygulama, diplomatik pasaport hariç olmak üzere, umuma mahsus, hususi ve hizmet pasaportu ile seyahat edecek tüm vatandaşlar için geçerlidir.

Resmî Tatiller ve Mesai Saatleri

Filipinler'de resmî tatillere riayet edilmekte ve bu süre zarflarında çalışılmamaktadır. Aynı zamanda, iş dünyası da resmî tatil günlerine uymaktadır. 2026 yılı resmî tatiller aşağıda yer almaktadır.

Sürekli olanlar;

Yeni Yıl	1 Ocak
Kutsal Perşembe	2 Nisan
İyi Cuma	3 Nisan
Araw ng Kagitingan	9 Nisan
İşçi Bayramı	1 Mayıs
Bağımsızlık Günü	12 Haziran

Milli Kahramanlar Günü	25 Ağustos
Bonifacio Günü	30 Kasım
Noel	25 Aralık
Rizal Günü	30 Aralık

Özel çalışılmayan günler;

Çin Yeni Yılı	17 Şubat
Kara Cumartesi	4 Nisan
Ninoy Aquino Günü	21 Ağustos
Azizler Yortusu	1 Kasım
Tüm Ruhlar Günü	2 Kasım
Günahsız Doğum Bayramı	8 Aralık
Noel Arifesi	24 Aralık
Yılın Son Günü	31 Aralık

Yukarıda belirtilen grupların tamamı resmî tatil olarak uygulanmakta olup, kamu kurum ve kuruluşları ile sürekli faaliyeti elzem özel sektör haricindeki firmalarda uygulanmaktadır. Sürekli faaliyet gereği çalışmaya devam eden şirketlerde çalışanlar için kanunen belirlenmiş ek mesai ücretleri ödenmektedir. Kamu kurumları ve özel firmalar pazartesi-cuma günleri arası saat 8:00-17:00 veya 9:00-8:00 saatleri arasında faaliyet göstermektedir.

Yerel Saat

Filipinler UTC+8 saat diliminde yer almakta olup, yerel saat Türkiye'den (UTC+3) 5 saat ileridir. Ülkenin tüm bölgelerinde aynı saat dilimi geçerlidir.

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Şirket Türleri

Mevcut yasalara göre, yabancılar ortaklık, şube, bölge genel merkezi, bölge operasyon merkezi ve temsilcilik ofisleri kurabilmektedir.

Şirket türlerine ilişkin bilgiler aşağıdaki bağlantıda yer almaktadır.

(<https://boi.gov.ph/how-to-setup-business/setting-up/enterprise-types/>)

Şirket Kurma Prosedürü

Şirket kurmaya ilişkin yasada Filipinli ortak şartı öngörülmekte ve ortakların Filipinler’de yerleşik olması aranmaktadır. Ortaklığın mali personeli için de Filipinler’de sürekli ikamet etmesi şartı aranmaktadır. Anonim şirket veya adi şirket kurmak için Filipinler Menkul Değerler ve Takas Komisyonu’na (Philippine Securities and Exchange Commission) müracaatın yanı sıra, anılan komisyonca onaylanan ticari unvan tescil ettirilmelidir. Yabancılar için Göçmen Ofisi’nden alınan düzenli ikamet belgesi ve Filipin bankalarınca tevsik edilen yabancı sermaye miktarı da bildirilmelidir.

Şube kurulmasında söz konusu müracaat formunun yanı sıra, tescil edilen unvan, Filipinler’de şube açılması yönünde merkez firma yönetim kurulu kararı, Filipinli bankalarca düzenlenen yabancı sermaye onayı, ana şirketin son yıllık raporu, yerel acentenin bildirilmesi gerekmektedir.

Filipinler’de şirket, ortaklık veya dernek kurmak isteyen yerli ve yabancı yatırımcıların, ticari faaliyette bulunmadan ve hisse satın almak veya ticaret yapmak için ülkenin menkul kıymetler pazarına katılmadan önce, ticari kuruluşlarını “Menkul Değerler ve Takas Komisyonu”na (SEC) kaydetmeleri gerekmektedir. SEC, Filipinler’deki kurumsal sektörü denetlemekle görevli kurumdur.

Ayrıca, Filipinler’de işletme adı kaydı gereklidir. İşletme Adı Yasası’na göre, ilk önce ticaret unvanı ile Filipinler Ticaret ve Sanayi Bakanlığı (DTI) nezdinde kayıt edilmesi gerekmektedir.

DTI İşletme Kaydı İçin bağlantı: (<https://bnrs.dti.gov.ph/>)

SEC için bağlantı: (<https://www.sec.gov.ph/forms-and-fees/primary-registration/#qsc.tab=0>)
(<https://esparc.sec.gov.ph/application/index>)

Şirket Kurma Prosedürlerine İlişkin Kılavuz Rehber Bağlantıları:

(<https://boi.gov.ph/investors-guidebook/>)

(<https://boi.gov.ph/wp-content/uploads/2022/07/2022-Investors-Guidebook-as-of-06-June-2022.pdf>)

(<https://boi.gov.ph/how-to-setup-business/cost-of-doing-business/>)

Öte yandan, yabancı yatırımcıların “Yabancı Yatırımlar Negatif Listesi”nde belirtilen belirli kısıtlamalara tabi olanlar hâriç olmak üzere, ticari faaliyette bulunan şirketlere %100 öz sermaye yatırmalarına izin verilmektedir.

%100 yabancı yatırımcılara ait olabilen yatırım alanları aşağıdaki gibidir:

1- İç Pazar İşletmeleri: Tamamen iç pazara yönelik mal üreten veya hizmet sağlayan (ihracat yapıyor olsa da çıktısının en az %60'ını ihraç etmeyen) bir işletme «iç pazar işletmesi» olarak kabul edilir.

Bir iç pazar işletmesi tamamen yabancı mülkiyetinde olabilir, ancak şu koşulları sağlamalıdır:

- İşletme, “Yabancı Yatırımlar Negatif Listesi”nde yer alan herhangi bir faaliyette bulunmamalıdır;
- Mevcut yasalar gereğince, yabancı yatırımcının ülkesi Filipin vatandaşlarının da orada ticaret yapmasına izin vermelidir;
- İşletmenin en az 200.000 ABD doları tutarında ödenmiş sermayesi olmalıdır; ancak, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (DOST) tarafından belirlenen ileri teknoloji ihtiva eden, Cumhuriyet Yasası No. 11337 (Yenilikçi Girişim Yasası) uyarınca girişim veya girişim destekçisi olarak onaylanan ya da en az on beş (15) olmak üzere çoğunluğu Filipinli doğrudan çalışanlara sahip olan işletmeler için 100.000 ABD doları ödenmiş sermaye kabul edilir. Eğer bir iç pazar işletmesi, asgari ödenmiş sermaye şartını yerine getirmezse, yabancı sermaye %40 ile sınırlandırılır.

2- İhracat İşletmeleri: İhracat işletmesi, bir üreticinin, işleyicinin veya hizmet (turizm dahil) işletmesinin çıktısının en az yüzde altmışını (%60) ihraç ettiği veya bir tacirin ürünleri yurt içinde satın alıp en az yüzde altmışını (%60) ihraç ettiği bir işletme olarak tanımlanır. Yabancı ihracat işletmeleri, Yatırımlar Bürosu'na (BOI) kayıt yaptırmak ve ihracat gereksinimlerine sürekli uyumu sağlamak için raporlar sunmak zorundadır.

İlgili hususlara ilişkin detaylı bilgi aşağıda yer alan bağlantılarda mevcuttur.

(<http://boi.gov.ph/r-a-7042-foreign-investments-act-of-1991/>)

(<https://www.officialgazette.gov.ph/2022/06/27/executive-order-no-175-s-2022/>)

Ayrıca, Kamu Hizmeti Yasası (PSA) aracılığıyla yabancı yatırımcıların telekomünikasyon, hava taşıyıcıları, yerel denizcilik, demiryolları ve metrolar ile kanallar ve sulama alanlarındaki yatırımlarında %100'e varan mülkiyete sahip olmalarına izin verilmiş olup aşağıdaki bağlantıda mevzuat yer almaktadır.

Republic Act (RA) No. 11647 ve 11659

Republic Act No. 11647: (<https://mirror.officialgazette.gov.ph/2022/03/02/republic-act-no-11647/>)

Republic Act No. 11659: (<https://www.officialgazette.gov.ph/2022/03/21/republic-act-no-11659/>)

11595 Sayılı Yasa ile yabancı perakendecilerin 2,5 milyon ABD doları olan asgari sermaye yatırımları, 25 milyon pezo (yaklaşık 500 bin ABD doları) seviyesine indirilmiştir. Söz konusu mevzuata ilişkin bağlantı aşağıda yer almaktadır.

Republic Act (RA) No. 11595:

(<https://mirror.officialgazette.gov.ph/downloads/2021/12dec/20211210-RA-11595-RRD.pdf>)

Filipinler'de yenilenebilir enerji sektöründe de %100 yabancı sermaye yatırım alanları düzenleme ile oluşturulmuştur. Bu kapsamda, güneş enerjisi, rüzgar enerjisi ve hidro-elektrik enerjilerinde yabancı yatırımlara ilişkin düzenlemeler yapılmış olup aşağıdaki bağlantılarda ilgili mevzuat yer almaktadır.

Department Circular No. DC2022-11-0034:

(<https://www.doe.gov.ph/laws-and-issuances/department-circular-no-dc2022-11-0034>)

Department Circular No. DC2019-10-0013:

(<https://www.doe.gov.ph/laws-and-issuances/department-circular-no-dc2019-10-0013>)

Ayrıca, yenilenebilir enerji alanında yapılan düzenlemeler ile yabancı sermayenin ülkeye girişinde kolaylıklar getirilmiştir. Yenilenebilir enerji için ilgili yatırım mevzuatına da aşağıdaki bağlantılardan ulaşılabilmektedir.

Executive Order No. 18:

(<https://boi.gov.ph/executive-order-no-18/>)

(<https://doe.gov.ph/energy-investors-guidebook>)

Sigorta

8282 sayılı Sosyal Güvenlik Kanunu uyarınca, Sosyal Güvenlik Sistemi (SSS); Filipinler'deki insanların ihtiyaçlarına uygun, sosyal adaleti teşvik edecek ve üyelere ve yararlanıcılarına koruma sağlayacak vergiden muaf bir sistem inşa etmek amacıyla kurulmuştur.

SSS ile çalışanların hastalık, doğum, yaşlılık, ölüm, kanun uyarınca sayılan sebepler ile gelir kaybı ve borçlarının teminat altına alınması hedeflenmektedir.

SSS, Hükümet tarafından Filipinler'deki tüm gelir sahiplerine veya işçilere zorunlu kılınan bir sigorta prim programıdır. Tüm gelir elde eden SSS üyelerinin fona aylık olarak katkıda bulunmaları gerekmektedir. Bu miktar işçilerin elde ettiği aylık gelir ile orantılıdır. Söz konusu aylık primler karşılığında üyeler hastalık, doğum, malullük, emeklilik, ölüm ve cenaze ve maaş kredisi gibi sigorta yardımlarından yararlanmaktadırlar.

SSS uygulaması işverenler tarafından zorunluluk arz etmemekte ve çalışanların kendi inisiyatiflerine beyan zorunluluğu bırakılmaktadır. Bu kapsamda, işveren için SSS priminin devlete yatırılması zorunluluğu yoktur. Uygulamaya ilişkin mevzuat ve detaylı işleyiş aşağıdaki bağlantıda yer almaktadır.

(<https://www.sss.gov.ph/social-security-laws/>)

Ülkede sigortacılık sistemi çerçevesinde uluslararası ve yerel sigorta firmaları aktif olarak yer almakta olup, özel sektör tarafından işçiler için çeşitli sigorta poliçeleri düzenlenmesi mümkün bulunmaktadır.

Bankacılık Mevzuatı

Filipinler'de bankacılık ve finans sistemi gelişmiştir. Uluslararası bankalar da dahil olmak üzere birçok ticari banka mevcuttur. İlgili bankalar dış ticarete etkin rol oynamaktadırlar.

Filipinler'de bankalar; (1) uluslararası bankalar, (2) ticari bankalar, (3) tasarruf bankaları, (4) kırsal bankalar, (5) kooperatif bankaları, (6) İslâmî bankalar, (7) devlete ait bankalar ve (8) Bangko Sentral ng Pilipinas-BSP (Merkez Bankası) tarafından belirlenen diğer bankalar olarak sınıflandırılmaktadır.

Filipinler Merkez Bankası (BSP) aynı zamanda denetleme ve düzenlemelerden de yetkili kurum hüviyetindedir. Merkez Bankası'na ve bankacılık mevzuatına ilişkin bilgilere aşağıda yer alan bağlantılardan ulaşılabilir.

(<https://www.bsp.gov.ph/Pages/Regulations/BankingLaws/RA8791.aspx>)

(<https://www.officialgazette.gov.ph/downloads/2019/02feb/20190214-RA-11211-RRD.pdf>)

Vizeler

Filipinler'de çalışmayı planlayan yabancı uyrukluların, Filipinler Göçmenlik Bürosu'ndan (BI) alacakları çalışma vizesinin yanı sıra Çalışma ve İstihdam Bakanlığı (DOLE) tarafından verilen "Yabancı İstihdam İzni" (AEP) almaları gerekmektedir.

Ayrıntılı bilgi aşağıda verilen bağlantıda yer almaktadır.

(<https://boi.gov.ph/wp-content/uploads/2022/07/2022-Investors-Guidebook-as-of-06-June-2022.pdf>)

Kaynak: T.C. Manila Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, Mart 2026